

FRANSIZCA ÇEVİRİ EĞİTİMİNDE HEDEFLER

Dr. Ayşe Işık Akdağ
İstanbul Üniversitesi
aysea@istanbul.edu.tr

Özet

Mütercim Tercümanlık bölümlerinin uzak hedefi donanımlı çevirmenler yetiştirmektir ama bu hedefe ancak açıkça belirtilmiş özel hedeflerle ulaşılabilir. Bu çalışma Türkiye'deki Fransızca çeviri eğitiminin hedefler açısından profilini çıkarmayı amaçlamaktadır. Çalışmada kuramsal açıdan çeviri eğitiminde hedefleri inceleyen araştırmacıların çalışmalarıyla uluslararası alanda kabul görmüş hedefler incelenmiş ve çeviri eğitimi için çerçeve hedefler oluşturulmuştur. Daha sonra Fransızca Mütercim Tercümanlık Bölümlerinde hayata geçmiş olan hedefler belirlenmiştir ve bunlar çerçeve hedeflerle karşılaştırarak durum değerlendirmesi yapılmıştır. Araştırma Türkiye'deki çeviri eğitiminde temel hedefin yabancı dil edincini geliştirmek olduğunu ve saptanan toplam 14 hedeften sadece 3'ünün %50'den fazla bir oranla bölümlerin izlencelerinde yer aldığını ortaya çıkarmıştır. Araştırma sonucunda kuramsal hedeflerin eğitimle bütünleştirilemediği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Çeviri eğitimi, çevirmen eğitimi, çeviri eğitiminde hedefler, çeviri eğitiminde planlama.

OBJECTIVES IN TRANSLATOR TRAINING DEPARTMENTS

Abstract

The long-term goal of translator training departments (TTD) is to form well-trained translators, and this can be only achieved by clearly formulated specific objectives. The purpose of this study is to reveal the profile of French TTD in Turkey by means of educational objectives. After examining objectives in international context and those specified in the works of translation scholars, a reference framework is created. Then, general and specific objectives stated by departments are analyzed and a comparison is made between the two, which enabled us to show the present application. It has been revealed that only 3 of the 14 objectives in the framework appear more than 50% in the curriculum of TTD, and the essential objective in teaching translation in Turkey is to develop the foreign language competence. The study showed that objectives formulated from theories aren't integrated into translation teaching.

Keywords: Teaching translation, translator training, objectives in translation teaching, planning in translator training.

GİRİŞ

Her eğitim programının uzak, genel ve özel hedefleri vardır ve tüm eğitim süreci önceden belirlenen bu hedefler doğrultusunda planlanır. Çeviri eğitimindeki planlama da farklı değildir. Yüksek öğretim kurumları çeviri eğitimi veren bölümleri hayata geçirmeden önce bölümlerin hedeflerini açık olarak belirler ve eğitim sürecini bu hedeflere göre düzenler. Lisans düzeyinde çeviri eğitimi küresel ölçekte diğer bilim dallarındaki eğitime oranla çok daha yenidir. Bu nedenle uluslararası platformda çeviri eğitimi sürekli tartışılan bir konudur. Uluslararası kurum ve kuruluşlar çeviri eğitim çerçevesi çizerken ortak hedefler belirleme yolunda adım atmışlardır. Ancak bu hedefler Türkiye'deki Mütercim Tercümanlık Bölümlerinde ne oranda uygulanmaktadır? Bu çalışma Türkiye'deki farklı Fransızca Mütercim Tercümanlık Bölümlerinin eğitim hedeflerini ortaya çıkararak çeviri eğitiminde gelinen noktayı ve kat edilecek yolu belirlemeyi amaçlamaktadır.

Çeviri Eğitimi Hedeflerine Kuramsal Bakış

Çeviri eğitimi denildiğinde akla ilk önce anadil ve yabancı dil edincinin geliştirildiği bir eğitim gelmektedir. Bu önerme kısmen doğru olsa da eksiktir. Çeviri eğitiminde dil edincinin geliştirilmesi hedeflenmektedir ancak tüm hedefler dil edincinin geliştirilmesine yönelik değildir. Bu nedenle dil eğitimi ve çeviri eğitimini birbirinden ayırmak gereklidir. Benzer olarak, kısa süreli çevirmen yetiştirme amaçlı eğitimlerle lisans düzeyinde çeviri eğitim-öğretimi arasında da ayırım yapmak gereklidir. Çevirmen yetiştirme amaçlı eğitimler adaya birikimsel bilgi edindirmeyi amaçlarlar. Öğrenenler bu tür eğitimlerde hangi durumda hangi formülleri uygulayabileceklerini, başka bir deyişle, hangi sorunu hangi yöntemle çözebileceklerini öğrenirler. Böylelikle kısa süreli çeviri eğitiminde uzun vadeli ve kısa vadeli hedeflerin örtüştüğü gözlemlenir.

Ancak lisans düzeyinde çeviri eğitiminde uzun vadeli ve kısa vadeli hedefler birbirlerinden farklıdır. Bu tür çeviri eğitiminde öğrencilerin bilişsel yetilerini, karar verme süreçlerini, davranışlarını, vb. geliştirme gibi uzun vadeli amaçlar ön plana çıkar. Aynı zamanda lisans düzeyindeki eğitim-öğretimde öğrenciler bilgiyi yeni karşılaşılan sorunlara uyarlayarak bunları çözebilmek ve dağarcıktaki bilgiyi başka yeni bilgilere ulaşmak için kullanırlar. (Tan,2008:595-605)

Yukarıdaki ayırma benzer olarak, çeviri kavramı farklı bilim dallarında sıklıkla kullanılmakta ancak içerdiği yananamlar farklı olabilmektedir. Daha da açarsak, yabancı dil öğretimi, yabancı dil öğretmeni yetiştirme, çevirmen yetiştirme ve çeviri eğitmeni yetiştirme alanlarında çeviri kavramına yüklenen işlevler birbirlerinden farklıdır. Dil öğretmek ve dil eğitmeni yetiştirmek alanlarında çeviri, diller arası aktarım olarak görülürken; çevirmen yetiştirmede çeviri olgusunun iletişimsel yönü üzerinde durulur (Durieux, 2005). Çeviri eğitiminde öğrencinin karşılaştığı çeviri kavramı, orta öğretimden bu yana edindiği çeviri kavramından farklıdır. Ortaöğretimde öğrenci çeviriyi yeni bir dildeki kazanımlarını sınama amaçlı kullanmaktayken, çeviri eğitiminde birebir eşdeğerlikten uzaklaşarak çeviriyi birçok etmenin rol aldığı devingen bir kavram olarak görmeye başlar.

Üniversite eğitiminin amacının nesne üzerinde düşünmeyi sağlamak olduğunu savunan Ballard (2005:52), lisans düzeyinde çeviri eğitimi söz konusu olduğunda düşünülecek nesnelere fazlalığından bahseder: çeviri, çevirinin gerçekleşmesi ve edime geçme amacıyla incelenmesi örnek olarak verilebilir. Lisans düzeyindeki çeviri eğitiminde elbette özel hedefler de belirlenmiştir: Çeviri eğitimi öğrencide çeviri ediminin doğası gereği karşılaşılan güçlükleri çözebilme becerisi geliştirmelidir. Çeviri eğitiminde çeviri sorunlarını tanımlayabilme ve bunlara uygun çözümler getirebilme gibi hedefler yer almalıdır (Adab,1998:130).

Ayrıca, çeviri eğitimi yalnızca çeviri edimine odaklanmaz. Çeviri sürecinin öncesi ve sonrası da eğitimin parçasıdır. Dolayısıyla çeviri eğitimi öğrencilere tüm bu aşamalardaki bilişsel işlemleri sistemli ve tutarlı bir biçimde düzenleme becerisini kazandırmayı hedefler(Yazıcı, 2012:18).

Hedeflerin Belirlenmesi

Eğitim hedefleri verilecek eğitimin düzeyine göre oluşturulur. Aynı alanda bile olsa lisans eğitiminin hedefleriyle lisansüstü eğitimin hedefleri birbirinden farklıdır. Bu nedenle farklı ülkelerin de farklı çeviri eğitimi anlayışları olduğu açıktır. Örneğin İngilizcenin anadil olduğu ülkelerde çeviri eğitim programları büyük çoğunlukla lisansüstü düzeyde karşımıza çıkarken diğer ülkelerde lisans ve lisansüstü programlarla karşılaşmak olasıdır (Gonzalez Davies,2004:70).

Çeviri eğitiminin yalnızca lisans düzeyinde ya da hem lisans hem de lisansüstü düzeyde verilmesi eğitim hedeflerini etkiler. Yine özellikle lisansüstü eğitimde bölümler tek bir uzmanlık alanına yoğunlaşabilecekleri gibi farklı alanlardan gelen öğrencilere yönelik bir program da hazırlayabilirler. Lisans düzeyinde çeviri eğitiminde hedefler belirlenirken öğrencinin yaşı, deneyimi, eğitim geçmişi, toplumun ve bireyin beklentileri ve çeviriye ilişkin benimsenmiş kalıp düşüncelerin giderilmesi gibi etmenler göz önünde bulundurulur (Gonzalez Davies,2005:69). Bunların dışında hedeflerin oluşturulmasında mesleki standartlar, toplumsal gereksinimler, kurumun politikası ve öğrenci profili rol oynar.

Çeviri bağlamında ele alındığında mesleki standartlar Ulusal Meslek Standartlarında yayımlanmış olan bilgi ve becerileri anlatmaktadır. Çevirmenlik mesleği meslek standardının yayımlanması oldukça yenidir ve meslek için

önemli bir kazanımdır. Çeviri eğitimi de bu standartta yer alan bilgi ve becerileri öğrencilere kazandırmaya yönelik biçimlendirilmelidir.

Eğitim hedeflerini belirlemede başka bir tür veri de toplumsal ve küresel gereksinimlerden elde edilebilir. Gelişen dünyada tüm meslek gruplarında olduğu gibi çevirmenlik için de farklı beceriler aranır olmuştur. Üniversitenin hem sektörle bağlarını geliştirmesi hem de gereksinim duyulan alanlarda eleman yetiştirebilmesi için alandaki boşlukları görmesi gereklidir. Bu bağlamda iş ilanları hedeflerin geliştirilmesinde göz önünde bulundurulacak bir veri kaynağı rolünü üstlenirler. Hedefler böyle belirlendiğinde çoğunlukla üniversiteye getirilen eğitimin piyasa gereksinimlerini karşılamadığı yönündeki eleştirilerin de önü kesilmiş olur.

Her ne kadar farklı ülkelerin ve farklı bölümlerin farklı özel hedeflerinin olması doğal olsa da uzun vadeli hedefler açısından ortak noktalar yakalanabilir. Örneğin, Gonzalez Davies tüm üniversitelerin eğitim hedeflerinde yer alabilecek şu hedeflere değinmiştir:

- Asgari 2 yabancı dilde, rekabetçi piyasanın birer parçası olarak yüksek zihinsel, uzmanlık ve teknik becerilerle donanmış yazılı ve sözlü çevirmenler yetiştirmek
- Yayın sektörü için ana dilde editör ve düzeltmenler yetiştirmek
- Mezunlara gazetecilik, radyo-sinema-televizyon, halkla ilişkiler, turizm ve şirketlerde uluslararası ilişkiler pozisyonlarında çalışabilmeleri için gerekli altyapıyı sağlamak
- Öğrencileri yabancı dil ve anadil eğitimine hazırlamak
- Öğrencileri lisansüstü çalışmalar ve araştırma için hazırlamak (Gonzalez Davies,2004:72).

Benzer biçimde CIUTI (Üniversite Düzeyinde Çeviri Eğitimi Sunan Kurumların Uluslararası Daimi Konferansı) nitelikli çevirmen yetiştirebilmek için çeviri eğitiminde olması gerekli öğeleri belirlemiştir:

“ Akademik bir çeviri eğitimi programı, öğrencilere yazılı bir metni çözümleyerek metnin işlevi ve erek kültürün beklentileri uyarınca erek dile aktarmasını öğretir. Program süresince öğrenci farklı metin türleri üzerinde çalışarak çevirinin temel unsur ve tekniklerini öğrenir.

- Başarılı çeviri eğitimi programları öğrencilere ana dillerinde ve çeviride kullanacakları dillerde yetkinlik kazandırır. Bunun yanı sıra öğrenciler ekinlerarası iletişimde de yetkinlik kazanmalı ve çeviriye kuramsal bir bakış da kazanmalıdır.
- Çeviri programları çevirinin farklı model ve yöntemlerini öğretmeli, ayrıca öğrencilere çeviri teknolojileri konusunda bilgi vermelidir.
- Öğrenciler sosyal beceriler ve iletişim becerileri de kazanmalı, profesyonel dünyanın gereklerinden olan ekip çalışması yürütebilme becerisi gibi özelliklere de sahip olmalıdır.” (Tahir- Gürçağlar, 2011: 93-94)

Elbette tek ve ideal bir çeviri eğitimi hedeflerinden söz edilemez ancak çeviri eğitiminde hedefler açısından genel bir çerçeve çizilebilir.

Eğitim Hedeflerinin Yazılması

Hedef, “planlanmış ve düzenlenmiş yaşantılar yoluyla kazandırılması kararlaştırılan davranış değişikliği ya da davranış olarak ifade edilmeye uygun özelliklerdir” (Ertürk,1998). Hedefler iyi bir eğitim planlamasının ilk basamağıdır denilebilir. Bu nedenle hedeflerin belirlenmesi ve uygun biçimde yazılması eğitim süreci için büyük önem taşımaktadır. Hedeflerin belirlenmesinde eğitim felsefesi, eğitim sosyolojisi ve eğitim ekonomisi göz önünde bulundurulmalıdır. Çeviri eğitimi bağlamında ele alındığında ‘Nasıl bir çevirmen istiyoruz?’, ‘Toplum Mütercim Tercümanlık Bölümlerinden ne bekliyor?’ gibi çeviri eğitiminin amaçlarından hareketle özel hedefler oluşturulmaktadır.

Hedeflerin belirlenmesi kadar hedeflerin yazımı da titiz bir çalışmayı gerektirir. Hedefleri yazarken öğrenci odak noktası olduğundan, hedef tümcelerinin davranışa dönüştürülebilir bir nitelikte olması beklenir. Öğretmenin ya da bölümün yapacakları, ders/konu/ünite başlıkları hedef niteliğinde değildir. En sık karşılaşılan hedef tümceleri ‘-ebilme’ ile biten yazılan ve öğrencinin kazanımını gösteren tümcelerdir. Hedefler aynı zamanda öğrenme ürününe dönük olmalıdır, bir başka deyişle hedeflerde eğitim sürecinde değil eğitim süreci sonunda öğrencinin kazanımı ön plandadır. Örneğin ‘öğrenci çeviri kuramlarını uygular’ tümcesi çeviri sürecine yönelik olduğundan bir hedef tümcesi değildir. Hedefler açık seçik, tutarlı ve bitişik biçimde yazılmalıdır. Hedefi okuyan öğrenci

eğitim sonunda hangi tür bilgi/beceri edineceğini anlamalıdır. Benzer olarak bir tümcede birden fazla hedef verilmemelidir. Her hedef ayrı bir hedef tümcesinde belirtilmelidir.

YÖNTEM

Araştırmanın türü nitel olarak belirlenebilir çünkü “araştırmacı, alandan toplamış olduğu verilerden hareket ederek bu veriler içerisinde saklı duran bilgiyi keşfetmeye ve ortaya çıkartmaya çabalamaktadır” (Özdemir,2010: 328). Bu çalışmada Fransızca çeviri eğitimi sunan Mütercim Tercümanlık Bölümlerinin hedefleri tek tek ayrıştırılmış ve bu verilerden hareketle Türkiye’deki çeviri eğitimi hedefleri ortaya çıkarılmıştır. Bir başka deyişle, Fransızca çeviri eğitiminde hedef profili belirlenmiştir. Bu profil daha sonra uluslararası hedeflerle karşılaştırılarak bir özeleştirme yapılacak ve tartışma bölümünde bulgulardan hareketle iyileştirme gereken alanlar için önerilerde bulunulacaktır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın örneklemini Türkiye’deki Fransızca Mütercim Tercümanlık Bölümleri oluşturmaktadır. Araştırmanın evrenini Çeviribilim araştırmacıları, eğitmenleri, izlenen sorumluları ve çeviri eğitimi alan öğrenciler oluşturur. Çeviri eğitiminde açık olarak belirlenen hedefler eğitim sonunda davranışlara dönüşebileceğinden Mütercim Tercümanlık öğrencilerinin öğrenmelerini planlamasına olanak sağlar. Aynı zamanda hedeflerin uluslararası standartlarda belirlenmesi eğitim kalitesini artırır, ülkemizdeki çeviri eğitimini rekabetçi bir konuma getirir.

Veri Toplama Araçları ve Veri Analizi

Araştırmada veriler doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Doküman incelemesi, “araştırılması hedeflenen olgu ya da olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Yaşar,2012:124). Araştırma kapsamında Türkiye’de Fransızca çeviri eğitimi veren üniversiteler araştırılmış ve ilgili bölümlerin ders kataloglarında yer alan hedefler taranmıştır, bu bağlamda Hacettepe Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Kırıkkale Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Mersin Üniversitesi ve Yıldız Teknik Üniversitelerindeki Fransızca Mütercim Tercümanlık bölümleri bütüncü olarak oluşturmaktadır.

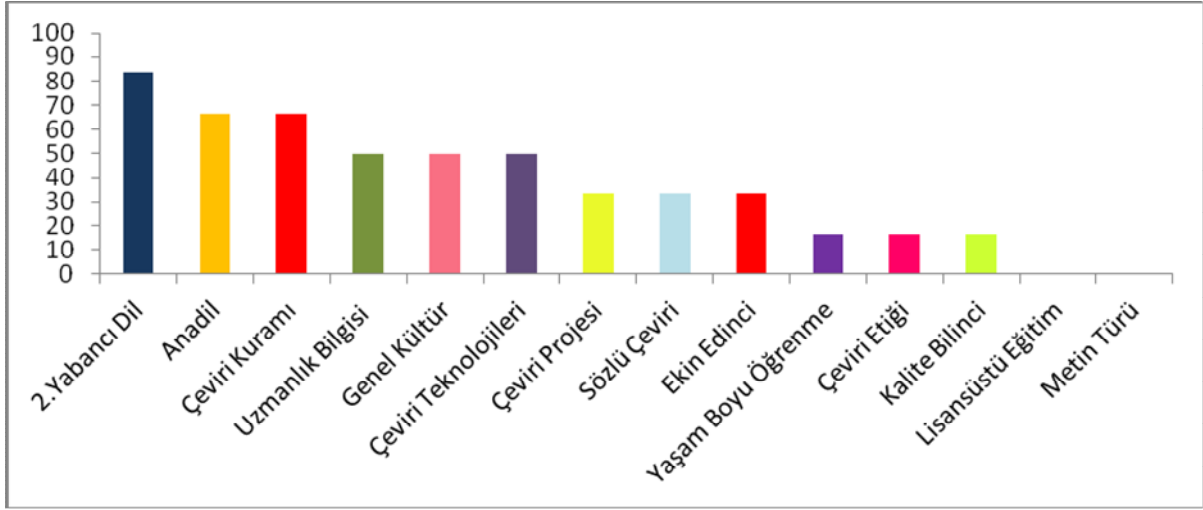
Araştırmada önce yukarıdaki bölümlerinin belirledikleri eğitim hedefleri araştırılmıştır. Eğitim hedefleri genellikle üniversitelerin ders kataloglarında yer almaktadır. Buna göre 6 Bölümün ders katalogundaki hedefler incelenmiş ve örtüşen hedeflerle farklı hedefler ortaya çıkarılmıştır. Bu hedefler uluslararası platformda saptanmış çeviri eğitimi hedefleriyle karşılaştırılmış ve Türkiye’deki eğitim buna göre konumlandırılmıştır. Ayrıca uluslararası hedeflerin yanı sıra araştırmacıların kuramsal yaklaşımları doğrultusunda çeviri eğitimi için belirledikleri hedefler belirlenmiş, kuramdan uygulamaya geçişteki farklılıklar sorgulanmıştır.

BULGULAR

1- Her Fransızca Mütercim Tercümanlık Bölümü ders kataloglarında hedefler için ayrı bir bölüm oluşturmamıştır. Bu nedenle inceleme tüm ders katalogunda amaç belirtilen tümceler üzerinde yapılmıştır. Örneğin Marmara Üniversitesinde hedefler ‘Kuruluş’ bölümünde açıklanırken, Mersin ve Kırıkkale Üniversitelerinde ‘Program Profili’ bölümünde, Yıldız Teknik Üniversitesinde ‘Program Tanımı’ bölümünde yer almıştır. İstanbul Üniversitesi ise ders katalogunda yalnızca mezun çıktılarını belirttiğinden hedefler bölümün web sayfasından elde edilmiştir. Yalnızca Hacettepe Üniversitesi hedefleri ‘Program Amaçları’nın içinde belirtmiştir.

2- Ayrıca 2 Üniversitenin ‘Program Profili’nin sözcüğü sözcüğüne aynı olduğu gözlemlenmiştir.

3-Fransızca Mütercim Tercümanlık Bölümlerindeki hedeflerin incelemesi sonucu elde edilen bulgular aşağıdaki grafikte gösterilmiştir:



Grafik 1: Fransızca Mütercim Tercümanlık Bölümlerinde Eğitim Hedefleri

Grafiğin gösterdiği üzere bölümlerin büyük çoğunluğu eğitim programlarında ikinci yabancı dil eğitimine yer vermişlerdir ancak hiçbir bölüm öğrenilecek dillerin düzeyini Avrupa Dil Portfolyosuna uygun biçimde belirtmemiştir. Bu bulgu ikinci yabancı dil için geçerli olduğu gibi programın dil çifti için de geçerlidir.

4-Bölümlerin %66,6'sı anadil ve çeviri kuramı bilgisini hedefler arasına koymuştur. Bu 3 hedef dışındaki diğer hedeflerin görülme oranı %50 ve daha aşağıdır.

5- Bölümlerin yarısının uzmanlık bilgisi, çeviri teknolojileri ve genel kültür geliştirmekle ilgili bir hedefi vardır. Uzmanlık bilgisi çevirmen adayının öğrenimi sürecinde seçtiği bir ya da daha fazla uzmanlık alanıyla ilgili bilgi ve becerileri kapsamaktadır. Öğrenci bu alan(lar)da sadece terim bilgisi edinmez aynı zamanda artalan bilgisini de geliştirme olanağı bulunur. Öte yandan, uzmanlık bilgisi salt bildirimsel bilgiyle sınırlı değildir, uzmanlık alanında çeviri edimini de kapsar.

6- Çeviri teknolojileri çevirmenin çeviri sürecinde gereksinim duyabileceği teknolojik donanımları verimli bir biçimde kullanabilme hedefini kapsamaktadır. Bu hedefte, öğrencinin çeviri işine uygun teknolojik donanımı süratle kullanabilmesi ve aradığı bilgiye kolayca ulaşabilmesi ele alınmaktadır.

7- Genel kültür bilgisi öğrencinin uzmanlık alanında geliştireceği edinçten ayrı olarak farklı alanlarda edineceği dünya bilgisi olarak tanımlanabilir. Bu bağlamda öğrencinin sorgulayan, yaşadığı toplum başta olmak üzere tüm kültürlerle karşı duyarlı bir birey olması hedeflenir.

8- Çeviri projesi, sözlü çeviri ve ekin edincine ilişkin hedeflerin bölümlerde görülme oranı %33,3'dür. Çeviri projesi öğrencinin ekiple uyumlu çalışmasını hedeflerken ekin edinci farklı kültürlerden bireylerle iletişim kurabilmesi için gerekli bilgi ve beceriyi öngörür.

9- Bunlar dışında kalan çeviri etiği, kalite bilinci geliştirme, çeviri alanı dışındaki diğer alanlarla ilgili bilgi ve beceriler edinme ve yaşam boyu öğrenmeyi öğrenme gibi hedeflerin görülme sıklığı %16'lardadır.

10- Hiçbir bölüm hedeflerinde metin çalışmalarına açıkça değinmemiştir. Yine hiçbir bölüm öğrencilerin lisanstan sonra eğitimlerine devam edebilmeleri için lisansüstü eğitim hazırlıklarından bahsetmemiştir.

Çeviribilim araştırmacılarının önerdikleri hedefler incelendiğinde ise ortaya çıkan hedeflerin şu şekilde olduğu savunulabilir:

- Çeviri sürecinin farklı aşamalarını tanıyabilme
- Çeviri sürecinde karşılaşılabilecek sorunlara uygun çözümler getirebilme

- Avrupa Dil Portfolyosunda bölümün öngördüğü düzeyde anadil ve yabancı dil becerileri
- Ekin edinci
- İletişim edinci
- Metinle ilgili üst düzey çalışmalar yapabilme
- Lisansüstü eğitime devam için gerekli altyapıyı oluşturabilme
- Çeviri kuramlarının farkında oluş
- Çeviri kuramlarını çeviri sürecinde uygulayabilme
- Çeviride uzmanlık alanlarının farkında oluş
- Seçilen alan(lar)da uzmanlık bilgisini geliştirebilme.
- Çeviri projelerindeki eyleyenlerin görevlerinin farkında oluş
- Ekip çalışması içinde sorumluluk alabilme
- Genel kültür bilgisi
- Çeviri alanı dışında farklı disiplinlerde de kullanılacak bilgi ve edinçler
- Yaşam boyu öğrenme bilinci
- Çeviri teknolojileri bilgisi

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bölümlerin ders katalogları incelendiğinde öncelikle bölümlerin ders katalogu oluşturma ve hedef yazma konusunda büyük eksikleri olduğu saptanmıştır. 1 bölüm dışındaki diğer bölümler program hedeflerini farklı adlandırılmış ve farklı alt başlıklarda belirtmişlerdir. Oysa bir eğitim programının hedefleri eğitim sürecinin planlanmasında temel bir adımdır.

Ayrıca hedef adı altında öğrenciye kazandırılması istenen bilgi ve beceriler Eğitimbilimleri alanında kabul görece biçimde yazılmamıştır. Örneğin, hedefler öğrenci kazanımları açısından değil öğretmen/ bölüm açısından ele alınmıştır. Kimi hedef tümceleri birden fazla hedef içermekte, kimileri hedef değil davranış anlatmaktadır. Bunlardan hareketle çalışmanın ilk sonucu çeviri eğitiminde hedefleri belirleyenlerin Eğitimbilimi bilgilerini hedef yazma davranışında uygulamaya geçirmedikleri yönündedir.

Çalışmada araştırmacıların önerdikleri hedefler ve uluslararası kabul gören hedeflerle bireşime ulaşılmış ve buradan elde edilen bilgiler ışığında çeviri eğitimi için hedefler yazılmıştır. Belirlenen bu genel çerçeve Türkiyede uygulanan hedeflerle karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonucunda ortaya çıkan tablo pek de parlak değildir: Çerçeve hedefler Türkiye'deki tüm bölümlerde uygulamaya yansımamıştır.

Türkiye'deki Fransızca çeviri eğitiminde temel hedefin öğrencilerin yabancı dilde dil edinçlerinin geliştirilmesi olduğu ortaya çıkmıştır. Oysa dil edinci geliştirme öğretmenlik ya da dil edebiyat bölümlerde de görülebilecek bir hedefdir. Mütercim Tercümanlık Bölümlerde temel hedefin çeviri edinci geliştirme gibi çeviri olgusuna yönelik bir hedef olması beklenir. Yabancı dil hedefinden sonra bölümlerde en sık görülen anadil edincinin geliştirilmesi ve çeviri kuramı bilgisi edinme hedefleridir.

Belirlenen 14 hedefin sadece 3'ü %50'nin üzerinde bir oranda bölümlerde yer almaktadır. Hiçbir bölüm metin üzerinde çalışma, öğrencileri lisansüstü çalışmalara hazırlama ve çeviri sürecine ilişkin farkındalık yaratma gibi hedefleri belirtmemiştir. Yaşam boyu öğrenme, kalite, etik ve sözlü çeviriye ilişkin bilgi ve beceriler ise sadece 1 bölümde görülmektedir.

Bu eksikler çeviri eğitimde hala genel bir çerçeve oluşturmakta sorunların olduğunu göstermektedir. Elbette tüm bölümlerin birbirinin aynı bir eğitim politikası gütmemesi beklenemez. Her bölümün ön plana çıkardığı eğitim özellikleri, farklı öğrenci profili ve girdileri vardır. Bunlara bağlı olarak da farklı özel hedefleri olması doğaldır. Ancak tüm bölümlerin çeviriye ilişkin belirlenen genel hedefleri öğrencilere kazandırması rekabetçi piyasada çevirmen adaylarının var olabilmesi için en temel adımlardan biridir.

Not: Bu çalışma 04-08 Kasım 2015 tarihlerinde Antalya'da düzenlenen "4th World Conference on Educational and Instructional Studies (WCEIS)" 'de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Adab,B. (1998).Évaluer les traductions en fonction de la finalité des textes. Bulunduğu eser: Delisle J. & Lee-Jahnke (Ed.). *Enseignement de la traduction et traduction dans l'enseignement* (ss. 127-134). Ottawa: Les Presses de l'Université d'Ottawa.

Akdağ, A.I. (2015). *Mütercim Tercümanlık öğrencilerinde çeviri edincinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Akdağ, A.I. (2015, Nisan). Fransızca Mütercim Tercümanlık öğrencilerinin mezun profili, *Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 37 (8), ss. 659-672. 25.07.2015 tarihinde http://www.sosyalarastirmalar.com/cilt8/sayi37_pdf/5egitim/AKDAG_isik_ayse.pdf adresinden alınmıştır.

Ballard,M. (2005). Téléologie de la traduction universitaire. *META*, 50(1), 48-59.

Durieux,C.(2005). L'enseignement de la traduction: enjeux et démarches. *META*, 50(1),36-47.

Ertürk, S. (1998). *Eğitimde "Program" geliştirme*. Onuncu Baskı. Ankara: Meteksan A.Ş.

Gonzalez Davies, M. (2004). Undergraduate and postgraduate translation degrees. Bulunduğu eser: Malmkjaer, K. (Ed.). *Translation in undergraduate degree programmes*, (ss. 67–81). Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

Gonzalez Davies, M. (2005). Minding the process, improving the product alternatives to traditional translator training. Bulunduğu eser: Tennet, M. (Ed.). *Training for the new millenium* (ss.67-82). Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

Hacettepe Üniversitesi Ders Katalogu. 30.07.2015 tarihinde <http://akts.hacettepe.edu.tr/> adresinden alınmıştır.

İstanbul Üniversitesi Fransızca Mütercim Tercümanlık Bölüm sayfası. 30.07.2015 tarihinde <http://www.istanbul.edu.tr/> adresinden alınmıştır.

Kırıkkale Üniversitesi Ders Katalogu. 30.07.2015 tarihinde <http://obs.kku.edu.tr/oibs/bologna/> adresinden alınmıştır.

Marmara Üniversitesi Ders Katalogu. 30.07.2015 tarihinde <http://lp.marmara.edu.tr/organizasyon.aspx?kultur=tr-tr&Mod=1&ustbirim=1200&birim=1209&altbirim=-1&program=34&organizasyonId=38&mufredatTurId=932001Lisans> adresinden alınmıştır.

Mersin Üniversitesi Ders Katalogu. 30.07.2015 tarihinde <http://oibs.mersin.edu.tr/bologna/?id=/programmes°ree=12> adresinden alınmıştır.

Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: sosyal bilimlerde yöntem bilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*,11(1), 323-343.

Pym, A. (2009). *Translator training*. Pre-print text written for the Oxford Companion to Translation Studies 15.07.2012 tarihinde https://www.researchgate.net/profile/Anthony_Pym2/publication/242711915_Translator_training/links/53fd94050cf2dca8000353cf.pdf adresinden alınmıştır.

Pym, A. (2010) *Interview on translator education*. 17.09.2012 tarihinde http://usuaris.tinet.cat/apym/online/training/2010_interview_china.pdf adresinden alınmıştır.

Schaffner, C. ve Adab, B. (Ed.). (2000). *Developing translation competence*. Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

Tahir-Gürçağlar, Ő. (2011). *Çevirinin ABC'si*. Ankara: Say Yayıncılık.

Tan, X. (2008). Towards a whole-person translator education approach in translation teaching on university degree programmes". *META*, 53 (3), 589-608.

Yazıcı, M. (2012). Türkiyede çeviri eğitimi üzerine. *Çeviribilim Dergisi*,17-23.

Yaşar, M. (2012). *Nitel araştırma*. 19.12.2013 tarihinde <http://egitim.cu.edu.tr/myfiles/open.aspx?file=2099.ppt> adresinden alınmıştır.

Yıldız Teknik Üniversitesi Ders Katalogu.30.07.2015 tarihinde <http://www.bologna.yildiz.edu.tr/> adresinden alınmıştır.